

IN DE FRONTLINIE: VROUWELIJKE LANDARBEIDERS EN DE STRIJD OM GRONDHERVORMING IN DE FILIPPIJNEN

Samenvatting

In veel agrarische gemeenschappen in de Filippijnen vormt het feit dat de grondhervorming nog steeds niet is voltooid een bron van inspiratie voor de landarbeidersbeweging, die veelal wordt geleid door vrouwen. Agrarische gemeenschappen komen op voor hun rechten en eisen gerechtigheid. Vrouwen staan vaak in de frontlinie en proberen op verschillende manieren, waaronder het bieden van rechtmatig verzet, direct toegang tot en controle over de bestaande of herverdeelde landbouwgrond te verkrijgen. Uit dit onderzoek bleek echter dat de strategische genderbelangen van de vrouwen weliswaar onmisbaar zijn voor het bevorderen van de grondhervorming en het bereiken van integrale rechtvaardigheid, maar vaak worden overschaduwed door klasse-gerelateerde belangen en daardoor niet voldoende aandacht krijgen.

Vanuit het theoretisch kader van integrale rechtvaardigheid (Fraser, 1999, 2005) biedt dit onderzoek een kritische beschouwing van de praktijk van de landbouw in de Filippijnen. Daarbij wordt onderzocht hoe vrouwelijke landarbeiders die het voortouw namen in de strijd om grond in twee agrarische gemeenschappen niet alleen hun stempel drukten op de herverdeling van grond, maar ook vochten voor de erkenning van hun rechten of voor gender-gerelateerde kwesties. Voor dit onderzoek is veldwerk gedaan in het land en in twee agrarische gemeenschappen in de provincies Masbate en Iloilo. Er is gebruikgemaakt van interviews met sleutelfiguren, focusgroepdiscussies (FGD's), participerende observatie en literatuuronderzoek. Op deze wijze is de status van de rechten op grond die vrouwen hebben onderzocht en zijn de ervaringen van mannelijke en vrouwelijke landarbeiders geïnterpreteerd. Het onderzoek was vooral gericht op de leden van de Samahan ng mga Anak ng Magsasaka ng Famosa (Volksorganisatie van boerenkinderen in Famosa; SAMFAI) en van de Kaisahan sang Mangunguma sa Programa sa CARP (Boeren verenigd in het CARP-programma; KMPCI). Door het leiderschap van vrouwen bij de bevordering van het recht op grond voor zowel mannen als vrouwen te benadrukken, wordt zichtbaar dat vrouwen een belangrijke bijdrage leveren aan agrarische rechtvaardigheid.

Uit de casestudy's blijkt dat vrouwelijke landarbeiders een sleutelrol spelen bij het doorbreken van de landelijke agrarische hiërarchie die gepaard gaat met uitbuiting en van het stilzwijgen over onrechtvaardigheid op het gebied van gender. Op die manier verbreedt dit onderzoek het vaak gepolariseerde landbouwdebat over herverdeling versus geen herverdeling.

Concluderend heeft de collectieve wens om de herverdeling van grond te bevorderen vrouwelijke landarbeiders ertoe aangezet om voorop te gaan in de landbouwstrijd. De initiatieven van de landarbeiders zijn echter niet noodzakelijkerwijs bevorderlijk voor genderrechtvaardigheid, ook al vormen ze een onmisbaar antwoord op de mislukte uitvoering van het landbouwbeleid in de Filippijnen. In dit onderzoek wordt daarom de vraag opgeworpen hoe een door vrouwen geleide strijd om grond het bereiken van integrale rechtvaardigheid kan bevorderen (of juist kan belemmeren of vertragen), vooral binnen een context van geweld (meestal veroorzaakt door grondbezitters) en binnen een landbouwstelsel met achterhaalde gendernormen en -waarden (grotendeels in stand gehouden door de lakse houding en zwakke politieke wil van de overheid).

Trefwoorden:

Vrouwelijke landarbeiders, vrouwenbeweging, sociale beweging, sociale en genderrechtvaardigheid, grondhervorming, sociale transformatie, Filippijnen